

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
28 november 2024
Ons kenmerk
Cft 202400138
Pagina
1/9

Uw kenmerk

Bijlage
2

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2024

Geachte heer Silvania,

Op 14 november 2024 ontving het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de uitvoeringsrapportage (UR) van Curaçao over het derde kwartaal van 2024. Met dit schrijven ontvangt u de reactie van het Cft op de derde UR.¹ In bijlage 1 van deze brief vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing bij deze reactie.

Oordeel

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal 2024 een voorlopig positief resultaat. Curaçao verwacht op basis van de ontwerpbegrotingswijziging (OBW) 2024 af te sluiten met een overschot, waarmee het land zou voldoen aan de vereiste tekortcompensatie.² Het Cft constateert, net als bij de eerste en tweede UR 2024, dat de toelichtingen in de derde UR niet toereikend zijn en soms zelfs ontbreken. Hierdoor is het voor het Cft niet mogelijk om de cijfermatige ontwikkelingen adequaat te beoordelen. Daar komt bij dat de begroting niet actueel is, mede doordat de OBW 2024 nog altijd niet is goedgekeurd door de Staten. Het Cft kan onvoldoende toetsen of de uitvoering in lijn is met de begroting en of nog aan de normen van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) wordt voldaan.³

Vervolg

Het Cft verzoekt u dringend om vanaf de vierde UR 2024 de toelichtingen in de uitvoeringsrapportages uit te breiden en aanvullende informatieverzoeken van het Cft tijdig op te volgen. Deze informatie is van belang voor het Cft om zijn toezichthoudende taken naar behoren te kunnen uitvoeren. Ook verzoekt het Cft u de laatste budgettaire ontwikkelingen te verwerken in de OBW 2024, en deze vervolgens zo spoedig mogelijk ter goedkeuring aan de Staten aan te bieden. Dit is van wezenlijk belang voor de Staten om het budgetrecht op een effectieve manier te kunnen uitoefenen.

Toelichting

Kwaliteit en volledigheid UR

Het Cft verzocht Curaçao in zijn reacties op de eerste⁴ en tweede⁵ UR van 2024 om de uitvoeringsrapportages voortaan van meer kwalitatieve toelichting te voorzien. Zonder deze toelichtingen kan het Cft de uitvoering van de begroting niet goed beoordelen en kan het Cft ook niet nagaan of aanpassing van de begroting noodzakelijk is.

De (aanvullende) informatieverzoeken die het Cft, deels vanwege het ontbreken van adequate toelichtingen, doet, worden door Curaçao onvoldoende opgevolgd. Zo vraagt het Cft al geruime tijd om meer informatie over de vergunningsrechten voor kansspelaanbieders en casino's, (de afwijkingen in) de rentelasten en afschrijvingen, de Roadmap naar een verlaagde schuldquote en het verbeterplan van de Ontvanger. Het Cft verzoekt u deze informatie alsnog zo spoedig mogelijk aan te leveren.

Ontwerpbegrotingswijziging 2024

Het Cft adviseerde op 26 juni 2024 bij de OBW 2024 van Curaçao.⁶ Voor zover het Cft bekend, is deze OBW nog niet aan de Staten aangeboden ter goedkeuring. Ook de OBW 2023 is niet door de Staten vastgesteld. Het Cft benadrukt het belang van een tijdige vaststelling van de begrotingswijzigingen, zodat de begroting een actueel inzicht geeft in de financiële uitgangssituatie van het land.

Het Cft merkt in dit kader op dat enkele beleidsvoornemens van Curaçao nog niet zijn verwerkt in de begroting 2024. Zo besloot de Raad van Ministers van Curaçao onlangs dat de bevolking van Curaçao tot 2026 afval gratis kan storten bij de stortplaatsen van Selikor.⁷ De inkomsten die de overheidsentiteit hierdoor misloopt, worden door het land gecompenseerd. Verder werd bekend dat Aqualectra en het ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn de handen ineenslaan om een oplossing te bieden voor huishoudens met betalingsachterstanden bij Aqualectra. Het land zou hiervoor in 2024 circa ANG 5 miljoen bijdragen. Ook is overeenkomst bereikt over de beëindiging van de inkorting van de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren en gelijkgestelden met terugwerkende kracht per 1 januari 2024. De hieruit voortvloeiende uitbetaling van tredes en indexering van de salarissen van ambtenaren en gelijkgestelden moeten ook nog in de begroting 2024 worden verwerkt.

Resultaat en risico's

De derde UR toont een voorlopig overschot op de gewone dienst van ANG 176 miljoen. De realisatie ligt ruim boven het voor het derde kwartaal begrote resultaat van ANG 87 miljoen. Dit hogere resultaat is het gevolg van hogere belastingbaten en achterblijvende personeelslasten.

Curaçao realiseert lagere baten uit vergunningsrechten, ANG 25 miljoen minder dan begroot tot en met het derde kwartaal. Hieronder vallen zowel de vergunningenfee voor kansspelaanbieders als de speelvergunningrechten voor de exploitatie van casino's. Het Cft signaleerde eerder dat deze baten achterblijven bij de begroting en verzocht Curaçao de realisatie van beide typen vergunningsrechten nader toe te lichten.

De derde UR bevat deze informatie niet, waardoor het Cft niet kan beoordelen of Curaçao deze baten in 2024 nog zal realiseren of dat de begroting bijstelling behoeft.

Tot en met het derde kwartaal realiseert Curaçao ANG 1.258 miljoen aan lasten, ANG 74 miljoen minder dan begroot. De onderbesteding ziet met name op de personeelslasten (-ANG 80 miljoen), maar ook de afschrijvingen en de rentelasten blijven achter bij de begroting (-ANG 31 miljoen). De achterblijvende personeelslasten zijn het gevolg van het niet (volledig) invullen van vacatures. Naar het oordeel van het Cft zou Curaçao de personeelslastenbegroting op dit punt moeten aanpassen. Het Cft merkte eerder op dat de realisatie van de afschrijvingen en rentelasten afwijkt van de begroting, terwijl deze posten relatief eenvoudig te begroten zijn. Het Cft adviseert Curaçao na te gaan waarom deze lasten afwijken van de begroting en zo nodig in de OBW wijzigingen door te voeren.

Collectieve sector

Het Cft ontving op 12 november 2024 de rapportage over de uitgaven-, ontvangsten-, tekort- en schuldcijfers van de collectieve sector voor 2021. Het Cft vroeg al langer aandacht voor de achterblijvende rapportages en is blij dat Curaçao op dit punt nu eindelijk vooruitgang boekt. Het Cft verzoekt Curaçao ook de rapportages over 2022 en 2023 zo spoedig mogelijk aan te leveren. Bovendien moet de collectieve sector voor de jaren 2023 en 2024 alsook de jaren 2025 en 2026 nog worden vastgesteld.

Verbeterplan Ontvanger

Begin 2024 maakte u de bevindingen van de Stichting overheidsaccountantsbureau ten aanzien van het invorderingsproces van de Ontvanger openbaar. Het verbeterplan dat door de Ontvanger moest worden opgesteld om deze bevindingen op te lossen, is nog niet formeel vastgesteld, ondanks de ernst van de bevindingen. Het Cft dringt aan op spoedige vaststelling van het verbeterplan en wordt over de uitvoering graag periodiek geïnformeerd.

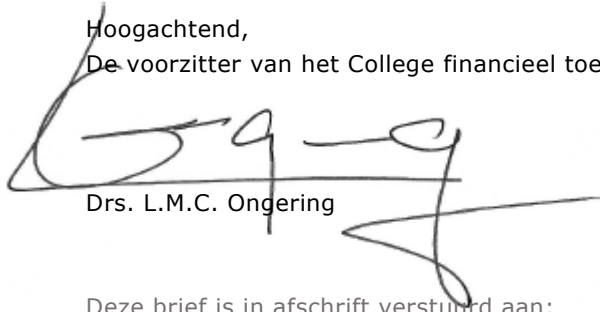
Verbetering financieel beheer

De ontoereikende toelichtingen in de uitvoeringsrapportages en het haperende begrotingsproces tonen aan dat het financieel beheer van Curaçao dringend verbeterd moet worden. Het baart het Cft daarom zorgen dat uit de Roadmaprapportage van 7 november 2024 blijkt dat slechts twee van de elf deeltrajecten richting een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening conform planning loopt. De overige trajecten zijn reeds vertraagd of dreigen te vertragen.

Kenmerk
Cft 202400138
Blad
4/9

Het Cft uitte in juli 2024 zijn zorgen over de (dreigende) vertraging bij de Roadmap in een brief aan de Raad van Ministers van Curaçao en riep de regering op om de Roadmap als centrale maatregel voor de verbetering van het financieel beheer tot topprioriteit te bestempelen.⁸ Deze oproep blijft tot op heden onbeantwoord. Het Cft ontvangt de reactie van de Raad van Ministers graag alsnog en benadrukt dat de noodzakelijke verbetering van het financieel beheer een verantwoordelijkheid is van de voltallige Raad.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'L.M.C. Ongerling', written over a horizontal line. The signature is stylized and somewhat cursive.

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De voorzitter van de Staten van Curaçao
De minister-president van Curaçao
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 is de realisatie weergegeven van de gewone dienst voor de derde kwartalen van de jaren 2022-2024. Daarnaast zijn de raming van Curaçao voor het derde kwartaal van 2024 volgens de vastgestelde begroting 2024 en de OBW 2024 weergegeven.

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen ANG)⁹

	3e UR 2022	3e UR 2023	3e UR 2024	VB Q3 2024	OBW 2024
Baten	1.278	1.282	1.434	1.340	1.933
Belastingen	1.181	1.186	1.300	1.219	1.683
Schenken en subsidies	18	6	27	6	20
Andere baten	80	90	106	114	189
Kansspelvergunningenfee	0	0	-	-	40
Lasten	1.151	1.193	1.258	1.332	1.914
Beloning van personeel	320	312	326	406	505
Goederen en diensten	98	119	147	137	271
Afschrijving vaste activa	53	57	56	68	91
Interest	35	39	42	61	118
Subsidies & Overdrachten	271	278	298	285	422
Sociale zekerheid	374	388	388	375	499
Andere uitgaven	0	0	0	0	9
Resultaat	127	88	176	7	19

Bron: derde uitvoeringsrapportages 2022-2024, vastgestelde begroting 2024 en ontwerpbegrotingswijziging 2024 van Curaçao.

Baten

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal 2024 ANG 1.434 miljoen aan baten, ANG 94 miljoen meer dan begroot en ANG 152 miljoen meer dan in 2023. De hogere realisatie ten opzichte van de begroting wordt verklaard door hogere belastingbaten (met name de inkomstenbelasting, omzetbelasting en invoerrechten) en niet nader gespecificeerde bijdragen van Nederland.

De 'andere baten' blijven achter bij de begroting, dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere baten uit vergunningsrechten. Hieronder vallen zowel de kansspelvergunningenfee als de vergunningsrechten voor de exploitatie van casino's. Curaçao gaf eerder aan dat nog afdracht moest plaatsvinden van achterstallige speelvergunningrechten voor de exploitatie van casino's. Dit vergunningsrecht wordt geïnd door de Gaming Control Board, maar werd in de voorgaande jaren niet volledig afgedragen aan het land. Het Cft herhaalt zijn verzoek te worden geïnformeerd welke afdrachten inmiddels hebben plaatsgevonden en hoe deze zijn verwerkt in de begroting.

Lasten

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal 2024 ANG 1.258 miljoen aan lasten. Dat is ANG 65 miljoen meer ten opzichte van de realisatie in dezelfde periode in 2023, maar minder dan begroot tot en met het derde kwartaal 2024 (-ANG 74 miljoen).

De afwijking ten opzichte van de begroting wordt met name verklaard door lagere personeelslasten. Tot en met het derde kwartaal van 2024 realiseert Curaçao ANG 326 miljoen aan personeelslasten. De onderbesteding is het gevolg van het niet kunnen invullen van openstaande vacatures, bijvoorbeeld voor de versterking van de financiële functie en uitbreiding van de personele capaciteit in de vitale sectoren van de rechtstaat.

Kapitaaldienst

In tabel 2 is de realisatie weergegeven van de kapitaaldienst voor de derde kwartalen van de jaren 2022-2024. Daarnaast zijn de raming van Curaçao voor het derde kwartaal van 2024 volgens de vastgestelde begroting 2024, en de OBW 2024 weergegeven.

Tabel 2: Overzicht realisatie kapitaaldienst (in miljoenen ANG)¹⁰

	3e UR 2022	3e UR 2023	3e UR 2024	VB Q3 2024	OBW 2024
Ontvangsten	1.013	107	77	148	191
Afschrijvingen en waardevermindering	53	57	56	68	91
Te ontvangen aflossingen	49	50	20	12	15
Aangegane geldleningen	0	0	0	68	72
Reserves en voorzieningen	0	0	0	0	14
Herfinanciering liquiditeitssteun	911	0	0	0	0
Uitgaven	979	75	78	118	210
Investerings	12	18	36	41	133
Kapitaalverstrekkingen	0	0	11	0	0
Aflossingen geldleningen	57	58	31	77	77
Aflossing liquiditeitssteun	911	0	0	0	0
Saldo	33	32	-1	30	-19

Bron: derde uitvoeringsrapportages 2022-2024, vastgestelde begroting 2024 en ontwerp-begrotingswijziging 2024 van Curaçao.

Op de kapitaaldienst begroot Curaçao voor 2024 ANG 133 miljoen aan investeringen, deels te financieren met bij Nederland aan te trekken leningen. Tot en met het derde kwartaal realiseert Curaçao door een tekort aan leveranciers en aannemers slechts ANG 36 miljoen aan investeringen. De aangegane verplichtingen voor investeringen bedragen ultimo september 2024 ANG 58 miljoen. Deze verplichtingen zijn niet volledig gespecificeerd. De in de begroting opgenomen lening is door Curaçao vooralsnog niet aangetrokken.

Curaçao lost tot en met september 2024 ANG 31 miljoen af op ontvangen leningen. ANG 8 miljoen hiervan betreft de reguliere aflossing op de lening van Nederland (mede) ten behoeve van de bouw van het Curaçao Medical Center (CMC). Ook loste Curaçao ANG 3 miljoen af op de in 2020 door Nederland geherfinancierde obligatielening en ANG 19 miljoen op de door Nederland verstrekte lening voor de afwikkeling van de Girobank.

In oktober 2024 herfinancierde Curaçao de liquiditeitssteunlening van ANG 911 miljoen bij Nederland. De eerste aflossing op deze lening vond plaats op 9 oktober 2024 (ANG 33 miljoen). Met het bereiken van definitieve overeenstemming over de ENNIA-oplossing, is de rente op deze lening per 15 januari 2024 gesteld op 2,9 procent. Curaçao ging in de begroting 2024 uit van de hoge rente van 5,1 procent. Deze meevaller moet nog in de begroting worden verwerkt.

Curaçao verwerkt in de derde UR ook een vergoeding van door het CMC gemaakte transitiekosten, maar het Cft betwijfelt of dit een op juiste manier op de kapitaaldienst is weergegeven. Het Cft verzoekt Curaçao na te gaan of de kapitaalverstrekking van ANG 11 miljoen die hiervoor is opgenomen, klopt. In de UR wordt de eerder gepresenteerde oplossingsrichting voor de financiële problematiek van het ziekenhuis nogmaals toegelicht. Het land kondigt aan dat de overdracht van het ziekenhuisgebouw aan het land in het vierde kwartaal zal worden geformaliseerd. Het Cft blijft hierover graag geïnformeerd.

Financieel beheer

Het Cft ontving separaat van de derde UR de rapportage over de Roadmap naar een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening Curaçao van 7 november 2024. Hieruit blijkt dat twee van de elf deeltrajecten, het deeltraject ter versterking van de financiële functie en het deeltraject waarin wordt toegewerkt naar een getrouwe en rechtmatige verantwoording van het verbruik van goederen en diensten, conform planning verlopen. Bij de overige deeltrajecten blijkt de beschikbaarheid van personeel en het aantrekken van nieuwe medewerkers het voornaamste knelpunt te vormen.

Liquiditeitspositie

Het saldo liquide middelen aan het einde van het derde kwartaal 2024 bedraagt ANG 276 miljoen. Dit is een toename van ANG 53 miljoen ten opzichte van de stand ultimo 2023 (ANG 223 miljoen).

Schuldpositie

De totale schuldpositie van Curaçao is afgenomen van ANG 4.221 miljoen ultimo 2023 tot ANG 4.115 miljoen aan het eind van het derde kwartaal 2024.¹¹ De schuldquote komt uit op 65 procent van het bruto binnenlands product.¹²

Collectieve sector

Conform artikel 24 van de Rft dient Curaçao jaarlijks te rapporteren over de uitgaven-, ontvangsten-, tekort- en schuld cijfers van de collectieve sector. Curaçao heeft nog niet gerapporteerd over de cijfers van de collectieve sector voor de jaren 2022 en 2023.

Kenmerk
Cft 202400138
Blad
8/9

Door het ontbreken van deze rapportages kan het Cft niet vaststellen of er sprake is van een (dreigende) overschrijding van de (wettelijk gemaximeerde) rentelastnorm.¹³

Op 25 oktober 2024 verzocht het Cft Curaçao om de ontbrekende rapportages zo spoedig mogelijk aan te leveren.¹⁴ Ook verzocht het Cft om aanlevering van de meest recente jaarrekeningen van een aantal overheidsentiteiten en vroeg het Cft aandacht voor de vaststelling van de collectieve sector. De collectieve sector voor de jaren 2023 en 2024 had uiterlijk op 1 april 2022 vastgesteld moeten zijn.¹⁵ De collectieve sector voor de jaren 2025 en 2026 had uiterlijk op 1 april 2024 vastgesteld moet zijn.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Op basis van artikel 18 van de Rft reageert het Cft op de derde UR 2024. Het toetsingskader voor de beoordeling van de UR wordt gevormd door de Rft aangevuld met de aanwijzing die de Rijkswet van 12 juli 2019 heeft gegeven aan het bestuur van Curaçao en die op 24 november 2020 is bijgesteld. Staatsblad 2019, 279, Besluit van 12 juli 2019, houdende het geven van een aanwijzing aan het bestuur van Curaçao tot aanpassing van de begroting 2019, rekening houdend met de in artikel 15 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten genoemde normen. Bij besluit van 24 november 2020, nummer 2020002389, is bevestigd dat de aanwijzing na het Kroonberoep in stand blijft maar alleen nog zal bestaan uit het naleven van de aflossingsovereenkomst tussen het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC) en het land Curaçao, waarbij het land zo mogelijk aanvullende aflossingen zal doen uit overschotten op de gewone dienst in de komende jaren.

² Artikel 18 van de Rft.

³ Op basis van artikel 4 lid 1 sub a jo. 17 en artikel 18 van de Rft gaat het Cft na of de uitvoering in lijn is met de begroting en of deze nog voldoet aan de normen van artikel 15 van de Rft. Als uit de uitvoering blijkt dat de haalbaarheid van de in de begroting opgenomen ontvangsten -en uitgavenramingen in gevaar komt, kan het Cft de hoor en wederhoorprocedure zoals opgenomen in artikel 12 en artikel 13 van de Rft opstarten.

⁴ Cft, kenmerk Cft 202400061, Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2024, d.d. 29 mei 2024.

⁵ Cft, kenmerk Cft 202400107, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2024, d.d. 29 augustus 2024.

⁶ Cft, kenmerk Cft 202400071, Advies bij de ontwerpbegrotingswijziging 2024 van Curaçao, d.d. 26 juni 2024.

⁷ Raad van Ministers van Curaçao, zonder kenmerk, Beslissingen van woensdag 30 oktober 2024, d.d. 1 november 2024.

⁸ Cft, kenmerk Cft 202400082, Zorgen Cft bij uitvoering Roadmap, d.d. 18 juli 2024.

⁹ In deze tabel is sprake van afronding op hele ANG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹⁰ In deze tabel is sprake van afronding op hele ANG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹¹ De stand ultimo 2023 is afkomstig uit de eerste UR 2024.

¹² Bij de berekening van de schuldquote is uitgegaan van een bbp voor 2024 van ANG 6.367 miljoen, ontleend aan CBCS, Economic Bulletin September 2024, d.d. september 2024.

¹³ Artikel 15 lid 1 sub c en Artikel 16 lid 4 van de Rft.

¹⁴ Cft, kenmerk Cft 202400125, Rapportages collectieve sector en verzoek jaarrekeningen overheids(gelieerde) entiteiten, d.d. 25 oktober 2024.

¹⁵ Artikel 23 van de Rft.